

másságával tud autentikus és immanens formákat létrehozni, s ezzel egyúttal – egy más szinten – irodalmi folytonosságot is biztosítani. S mint ebből is látható, Könczölnek élet és mű kérdése-

ben ez az *esztétikai* megközelítése nemcsak a mű létezésére nézve érvényes, de továbbgondolva, az élet létezésére nézve is.

Dérczy Péter

*

Julianus barát és Napkelet fölfedezése. Válogatta, bevezette és a jegyzeteket írta: Györffy György, Gy. Ruitz Izabella. Bp. 1986. Szépirodalmi Kk. 493 l. (Magyar Ritkaságok)

Nemzeti tudatunk programszerű rombolása után, úgy tűnik, ha sok szempontból végképp elkésvé is, de örvedetes változást élünk meg. Tükröződik ez könyvkiadásunkon is – legalábbis bízunk abban, hogy nem csak a jó eladhatóság miatt kapnak helyet népszerűbb sorozatainkban is történeti, művelődéstörténeti forrásaink. Akár ismételt is, mint erre a Napkelet fölfedezése is példa. A legutóbbi, 1965-ös kiadást csaknem változatlan formában vette fel Szalai Anna (a sorozatszerkesztő) terveik sorába.

A változások számbavételét a címlapon kezdhethetjük: a „Napkelet felfedezése” helyetti „Napkelet fölfedezése” forma (mert inkább magyar) örvedetes, még akkor is, ha esetleg véletlen a változtatás.

A következő eltérés a két kiadás között már tartalmi jellegű. Az újban szerepel C. de Bridia jelentésének a magyarokra vonatkozó része. A ferences szerzetes Johannes Plano Carpininek volt útítársa (1245–1247), s útleírása 1965-ben jelent meg először nyomtatásban. Ezért nem szerepelt kötetünk első kiadásában.

A harmadik eltérés a két editio között a jegyzetelésben, a bibliográfia bőségében van. A Nemzeti Könyvtár inkább szakközönségnek szól, így az első kiadás e szempontból (nem lényegesen) alaposabb.

E rövid összehasonlítás után lássuk mit tartalmaz ez a kötet, hogy a *Magyar Ritkaságok* sorozatban kellett megjelenie?

Mindenekelőtt Julianus, magyarországi domonkos szerzetes két útjának leírását (1235–36; 1237), illetve az útról, a „Napkeleten” maradt magyarokról, s a tatárokról készített jelentéseket.

A többi szövegrészlet – beleértve a már említett, mint frissen közöltet is – a magyarországi tatárjárás utáni keletkezésű: Pjotr Akerovics oroszországi érseknek 1238-tól 1245-ig volt alkalma ismereteket szerezni a mongolok életéről, politikai viszonyairól – erről is kérdezték 1245-ben a lyoni zsinaton. Vallomásának fordítása követi a Julianus-utak emlékeit.

Egyetlen utazásnak dokumentuma Plano Carpini, Benedictus Polonus és C. de Bridia ferencendi szerzetesek leírása. Annak a követésnek útja során keletkeztek, amelyet Carpini vezetett 1245–47-ben a pápa megbízásából a Mongol Birodalomba. Ők hozták magukkal azt az ugyancsak közölt levelet, amelyet Gűjük kán írt IV. Ince pápának (1245). E négy szemelvényt még kettő követi: IV. Béla tatárokhöz küldött követének jelentése (1247–48) és Willelmus Rubruk flamand ferences 1255-ből való útleírása.

Valamennyi szövegemlék XIII. századi történelmünk, őstörténetünk kiemelkedően fontos dokumentuma (az első Julianus útról szóló Riccardus-féle jelentés középkori gestairódmunk egyik legfontosabb tanúja), amelyeknek összegyűjtött, szép magyarságú, gondosan jegyzetelt kiadása nem csupán a művelt olvasóréteg számára vált újra elérhetővé, hanem fontos tanításai segédeszköz is egyeteminken.

Györffy György bevezetője persze szélesebb horizontú annál, semmint hogy a közreadott forrásokat magyar-központúan interpretálja: a teljes terjedelmében újraközölt előző tulajdonképpen annak is története, hogy az 1235–1255 közötti követjárások írásos emlékei hogyan hatottak az európai földrajzi gondolkodására, hol a helyük az európai utazási irodalomban.

Monok István

Monok István: A gyöngyösi református gyülekezet lelképásztorai és tanítói. 1557–1710. Bp. 1986. 1. (Ráday Gyűjtemény Füzetek 1. Szerkeszti-Benda Kálmán)

Ritka és régen látott műfajú tanulmánnyal indul *A Ráday Gyűjtemény Füzetek* című új sorozat. Monok István az I. Rákóczi György által Gyöngyös városának adományozott *Öreg Gradual* azon kéziratot bejegyzéseit adja ki, amelyek felsorolják a város református prédikátorait és tanítóit, s ehhez kapcsolódva megkísérli a névsort kiegészíteni más források alapján. Nem kívánt helytörténeti monográfiát írni – utolsó bekezdésében ki is jelenti, hogy ez csak a váza lehet egy ilyen témájú könyvnek – mégis nagy jelentőségű a kezdeményezése, mert az egyháztörténet (lásd elsősorban Zoványi Jenő munkásságát) idáig elsősorban a kiemelkedőbb személyiségek életrajzára koncentrált. Az életrajzok és az egyes helységekre vonatkozó lelkészi és tanítói névsorok azonban kölcsönösen kiegészíthetők és támogathatják egymást, főként akkor, ha az adataink valamilyen oknál fogva hiányosak. Az ilyen névsorok és a velük összefüggésben lévő teljességre törekvő életrajzok pedig végre hiteles képet adhatnak a XVI–XVII. századi magyar értelmiség egyik legfontosabb rétegéről, a református papokról és tanítókról, lehetőséget adva történelmi, szociológiai és statisztikai vizsgálódásokra. Nyilvánvaló mindemellett a dolog művelődéstörténeti, könyvtörténeti és irodalomtörténeti haszna: úgy mellékesen számos nyomtatvány, vers és más mű szerzője megfoghatóvá válna, nem is szólva a kéziratok scriptorairól, másolóiról, a könyvek possessorairól. Archontológia ez is – ha nem is a klasszikus értelemben, hisz nem állami hivatalok betöltőiről készült – s mint ilyen egyaránt segédtudománya a történettudománynak és az irodalomtudománynak. Különösen fontos számunkra a XVI. század: ha találunk több olyan mezővárost vagy falvat, amelyben a papi és rektori névsort az egész századon át

nagyjából végig lehet vinni, akkor megfoghatóvá válhat a reformáció menete és térhódítása egy-egy helységben – ez az, amiről ma még keveset tudunk.

Gyöngyös esete különleges: a hódoltsági mezőváros egyike volt azon kevés helyeknek a történelmi Magyarországon, ahol a katolikus egyházi gyakorlat a reformáció idején is töretlenül fennmaradt, mint legtöbb esetben itt is a ferenceseknek köszönhetően. A református papokra és tanítókra vonatkozó adatok ugyan csak a XVI. század utolsó negyedében kezdődnek, a város későbbi történetéhez azonban igen sok forrásunk van, s ezek feldolgozásában olyan elődei voltak Monok Istvánnak, mint Bán Imre. A gyöngyösi névsor adatai megbízhatóak és pontosak; én csak két esetben tudom azt életrajzi adatokkal is kiegészíteni. Az 1582-ben itt lelkészkedő Liszcai Demeter 1584. júliusának végén beiratkozott a wittenbergi egyetemre, s július 24-én az ottani magyar coetus tagja lett. A coetus ekkor igen magas színvonalon álló tudományos életében üdvözlőversek írásával vett részt (nemegyszer a vele egy napon beiratkozott Baranyai Decsi János társaságában); néha Liszcai B. Demeternek nevezte magát, s 1589-ben még itt tanult (RMK. III. 766, 777, 795, 796, 797, 799.) Az 1594-ben Gyöngyösön tanító Bakai Péter pedig korábban, 1590 nyara előtt, Egerben volt rektor (Magyar evangélikus egyháztörténeti emlékek, Sajtó alá rendezte Stropm László, Bp. 1905. 135.)

Mindezen apróságok mellett Monok István tanulmánya nem elhanyagolható jelentőségű kezdőlépése lehet az újra a források felé forduló egyháztörténeti kutatásnak, melynek eredményeit nemcsak a helytörténet, de számos más tudományág (köztük az irodalomtörténet) is használhatja. Remélhetőleg a sorozat többi kötete – hasonlóan a „feltámadt” *Ráday Gyűjtemény Évkönyvéhez* – ilyen irányban halad tovább.

Szabó András

Markovits Györgyi: Magyar írók harca a cenzúra ellen (1919–1944) Bp. 1985. Akadémiai K. 248 + 52 l. (Irodalomtörténeti Füzetek, 111.)

Markovits Györgyi a magyar cenzúratörténet legkitartóbb, leglelkesebb kutatója volt. A közelmúltban bekövetkezett haláláig közel harminc esztendőn át kutatta a haladó magyar írók, újságírók, tudósok – s más közéleti emberek – küzdelmeinek alakulását, amely a szó- és a betűszabadságáért folyt az ellenforradalmi Magyarországon. Könyvek sorát jelentette meg, többszáz tanulmányt, cikket s más publikációt készített erről a témáról. Jelentős mértékben neki köszönhetjük, hogy sokkal többet tudunk, árnyaltabb képet kaphatunk a két világháború közötti korról, ezen belül a cenzúra tevékenységéről, s az ez ellen folytatott küzdelemről.

E nemrégiben megjelent, sajnos már a szerző utolsó kötete lényegében összefoglalja eddigi kutatásait és tanulmányait. Jól áttekinthető szerkesztésben tárgyalja a korabeli cenzúratörténet fő kérdéseit: a cenzúra intézményrendszerének felépítését, a korabeli haladó sajtó és könyvkiadás cenzúra elleni harcát, röviden kitér a film és a színház cenzúra elleni küzdelmeire, részletesen tárgyalja az emigrációs kiadványok sorsát. A kötet egésze időrendi korszakokra oszlik: a fehérterror éveire, a bethleni konszolidáció időszakára, a harmincas évek, majd a második világháború időszakaira; az egyes korszakokon belül tárgyalja a cenzúrával összefüggő kérdéseket.

Az egyes témák tárgyalásánál az irodalmi tematika kapta a fő hangsúlyt. Tehát a korabeli írók, irodalmi alkotások kiállításáról és üldöztetéséről van itt elsősorban szó. Ha csak néhány itt szereplő nevet sorolunk fel, jelczhető a feladatvállaló írók, irodalmi művek széles köre. Ady Endre, Balázs Béla, Bálint György, Berda József, Darvas József, Gábor Andor, Illyés Gyula, József Attila, Kassák Lajos, Kodolányi János, Lukács György, Móricz Zsigmond, Radnóti Miklós, Remenyik Zsigmond, Révai József, Tersánszky Józsi Jenő, Veres Péter, Zsolt Béla és mások neve jelzi a cenzúra ellen küzdő és a cenzúra által üldözött írók körét. E névsor mutatja egyben azt is, hogy az ellenforradalmi rendszer ellen küzdők tábora milyen széles volt: a polgári liberálisoktól és radikálisoktól, a népi írókon és a szocialdemokratákon át a kommunistákig terjedt; s Markovits Györgyi is ilyen széles perspektívában

ábrázolja ezt a küzdelmet, s ezt a küzdőtábort. Tehát itt valóban – a való életben, a gyakorlatban bontakozott ki az antifasiszta erők egysége, amely politikában csak jóval később, az 1930-as évektől (de igazán még ettől az időszaktól sem) tudott kibontakozni Magyarországon.

A kötet használhatóságát talán jobban szolgálná, ha az eszmei irányzatok szerint (vagy eszerint is) kaphatnánk áttekintést a cenzúra elleni küzdelemről (illetve a cenzúra üldöző tevékenységéről); e kötet ugyanis az egyes témákon belül tárgyalja a különféle eszmeiségű alkotók törekvéseit és küzdelmeit. Így azonban kissé egybemosódnak az irányzatok és a szereplők, egy-egy irányzat illetve személy sok helyütt szerepel, tevékenységük tartalmát és eredményeit a kötetből elég nehéz figyelemmel kísérni. Az objektivitás azonban azt is megköveteli, hogy elmondjuk: a szerző csaknem mindenütt pontosan megállapítja, hogy a tárgyalt irányzat vagy személy a történelmi korszak mely szegletéhez tartozik, tehát igyekszik elválasztani (de nem szétválasztani), differenciálni egymástól a különféle eszméket képviselő szereplőket.

Probléma, hogy a kötet – szemmel láthatólag – csak az 1970-ig megjelent publikációkat használta fel. Nyilvánvalóan Markovits Györgyi kézírata sokáig kiadatlan maradt, ez azonban elsősorban könyvkiadásunk problémáira világít rá. Tudomásom szerint a kötet első fogalmazása már az 1950-es évek végén született meg, az ezután hozzáírt, pótlólag kutatót anyag beiktatása a kötetnek mindenképpen hasznára szolgált.

Így most – a korszakra vonatkozóan – egy többé-kevésbé teljes cenzúratörténeti kötetet vehetünk kézbe. A benne foglalt anyag lelkesítően gazdag, – bizonyítva, hogy mily jelentősek voltak azok az erők, melyek a rendszer ellen, a haladás, a szocializmus elérése érdekében harcoltak az ellenforradalmi Magyarországon. Ugyanakkor a kötetben felsorolt sokszáz személy, folyóirat s egyéb kiadvány – a használhatóságot tekintve – kissé bódítóan is hat; talán helyesebb lett volna némiképp kevesebb nevet, intézményt és kiadványt felsorolni (a kevésbé jelentőseket esetleg kihagyva), de így a teljességre, vagy legalábbis a viszonylagos teljességre törekvés szenvedett volna csorbát. Ha Markovits Györgyinek az élet több időt engedélyezett volna, nyilván megszületett volna a témát egy még részletesebben feldolgozó, a felsorolásokat jobban dokumentáló (s több elemzést is tartalmazó), nagy volumenű munka. De ne legyünk elégedetlenek: a teljesítmény így is imponáló.

Megemlítenéd, hogy sok tucat újság, folyóirat, s más kiadvány – s irattári anyag – átnézésén kívül Markovits Györgyi igen sok kortárástól is információkat szerzett, s használt fel: Domokos Józseftől, Hajdu Henrikától, Hollós Korvin Lajostól, Hubay Miklóstól, Illyés Gyulától, Kúnszery Gyulától, Mód Aladártól, Rajcsányi Károlytól, Szántó Zoltántól, Tiszay Andortól és másoktól. Az információszolgáltatók nagy része már meghalt, e kötet így az elfutó idő megállításaiban, a dokumentum-fontoságú emlékek megőrzésében is szerepet vállal.

A kötet használhatóságát segíti, hogy a kötetben szereplő személyekről névmutató, a periodikus kiadványokról tárgymutató készült. Kár, hogy hasonló mutatók nincsenek a kötetben szereplő könyvekről, filmekről, színházi előadásokról stb.; tehát egy részletes tárgymutató még használhatóbbá tette volna a kötetet.

Érdekes képanyag is szerepel itt, bizonyítva, hogy tudományos kiadványainknál sem fölöslegesek az ilyen illusztrációk. Horthy Miklós, Radnóti Miklós, Illyés Gyula és mások leveleinek, vagy a Népszava kicenzúrázott írásainak bemutatása az újszerűség miatt is érdekes, tanulságos.

Szilágyi János

Gábor Andor emlékezete. Centenárium tanácskozás Barcon. A kiadványt szerkesztette: Laczkó András. Kaposvár, 1986.

1983 januárjában Barcon megalakult a Gábor Andor emlékbizottság, mely elhatározta, hogy az író születésének centenáriumát tudományos tanácskozás keretében ünnepli meg. A megemlékezésre 1984. január 17-én került sor Barcon. Az emlékülésen felolvasott tanulmányok, dokumentumok kötetbe foglalva 1986-ban jelentek meg Kaposváron.

Az ünnepélyes tanácskozás résztvevői nem szokatlan, ugyanakkor nem is könnyű feladatra vállalkoztak. Előadásaikban a korábbi értékelő szempontok kiegészítésével, árnyalásával megkíséreltek egy olyan írói tevékenységet és életutat leírni, melynek helye, szerepe kétségtelenül bizonytalan a magyar irodalom történetében. Egyszerű lenne azt mondani, hogy a bizonytalanság az életmű egyenetlen művészi színvonalának megítéléséből ered, s hogy ezt a történeti és esztétikai megközelítésből származó látószöveg ellentmondások feloldásával esetleg meg

is szüntethetnénk. De ez sem menne könnyen, mert míg a művészi szempontból értékesnek tartott irodalmi örökség történeti értéke vitathatatlan, a történeti nézőpontból fontosnak és megőrzendőnek vélt hagyomány értékei legtöbbször bizonyításra szorulnak.

Ez esetben az életmű megítélését még az is nehezíteni látszik, hogy Gábor Andor rendkívül nagy számú és igen sokféle műfajú, nem azonos világnézetű, és hozzátehetjük még, nem csak magyar nyelven írt művet hagyott hátra. Ezek legnagyobb része újságokban jelent meg, s egyik-másik feltehetően még ma is ismeretlen számunkra. A kötetben szereplő tanulmányok mindezek figyelembevételével igen gondosan és alaposan elemezték az író minden alkotói korszakát, minden általa kedvelt műfajt, rendező elvként vagy a kronologikus megközelítést, vagy egy műfaj teljes, illetőleg korszakonkénti áttekintését választva. Nem kétséges, hogy a módszerek bármelyikének alkalmazásában Diószegi András monográfiája – ahogy Botka Ferenc megnyitójában nevezte „az alapmű” – hatott jótékonyan, méghozzá annak is az 1961-es és az 1966-os rövidebb változata. (Az előbbi *Gábor Andor Válogatott művei* elé írt bevezetőként jelent meg a Szépirodalmi Kiadónál, az utóbbi *A magyar irodalom története 1919-től napjainkig* című kötetben, az Akadémiai Kiadó gondozásában látott napvilágot.) Mindkettőből hiányoznak azok a megjegyzések, amelyek épp a történeti értékelés túlzott hangsúlyozásából erednek, s amelyeket 1966-ban, a Gondolat Kiadónál megjelentetett írás tartalmaz. Az előző kettő szemléletét elfogadva rajzolja meg Szekeres József is Gábor Andor világméretű pályakezdés időszakában, és elemzi írásait 1919 végéig. Az 1912 és 1949 között keletkezett cikkeket, újságokban megjelent rövidebb írásokat Tasi József tekinti át kiemelve az életművön belül a publicisztika jelentőségét, Gábor Andort a század első felének legnagyobb publicistái között nevezve meg. Nemes G. Zsuzsanna arról ír, milyen hatással volt a reklám és a plakátok látványa a korabeli kabarészövegekre, s ezekkel összehasonlítva Gábor Andor dalaira és satirikus írásaira is. A regényeket, az Untauglich urat, a Doktor Senkit és a Hét pillangót Czére Béla elemzi, érzékeltetve az író útját a Monarchia közéletének satirikus ábrázolásától a lélektani regényig. Hasonló műfaji áttekintésre vállalkozott Szijártó István, aki az eddig értékelések alapos tanulmányozása és összegzése során arra

a következtetésre jut, hogy bár Gábor Andor „sajátos művész kvalitásokkal rendelkezett”, lírikusi pályája korántsem egyenletes ívű. Erre vonatkozó megállapítását érdekesnek tartom, ezért idézem: „... a kor, melynek hű fia volt tartalmazta a buktatókat (– a csábításokat a könnyű felületes életre, léha szórakozásra csakúgy, mint a politikában ragadásra –).” A tanulmányokat két dokumentum, az 1913-as Rendkívüli Újságban megjelent írások közlése (Lichtmann Tamás), illetve az emigrációban kelt levelek néhány részletének bemutatása egészíti ki, amelyet Petrányi Ilona lát el érdekes megjegyzésekkel. A készülő levelezés-kötet minden bizonnyal érdeklődésre számot tartó darabjai között lesznek a Vidor Ferikéhez (Gábor Andor második feleségéhez) írott levelek, és ezek feltehetően sok szempontból magyarázatként, ha nem is váratlan megfjétként szolgálnak az író-újságíró világnézeti átalakulásának kérdéseivel. Az emlékezés természetesen nem feledkezett meg Gábor Andor 1945 utáni sorsának alakulásáról sem. Szilágyi János *Vázlat és dokumentumok* alcímet viselő írása vázlatossága ellenére is az eddigieknél részletesebben gyűjti össze azokat az okokat és tényeket, amelyek alapján a szovjetunióbeli emigrációból hazatért jónévű, tapasztalt publicista és satirikus író mellőzöttnek érezhette magát. Ennek illusztrálására közli Gábor Andor Rákosinak címzett 1950-es levelét, amely ugyan

Diószegi András monográfiájában is megtalálható, anélkül azonban, hogy a szerző a címzett nevét feltüntette volna.

Azzal kezdtem, hogy az ilyen – műfajokban, korszakokban meglehetősen gazdag, termékeny életpálya értékelése semmiképp sem könnyű feladat. Most azt is hozzátenném még, hogy különösen egy emlékezés keretében nem az, hiszen ilyenkor össze kell egyeztetni a megemlékezés, a tanulmányírás, és esetenként – a megelőző értelmezések hatására – a monografikus megközelítés különböző szempontjait és módszereit. Ennek következtében a kronologikus vagy műfaji középpontú áttekintések könnyen „feldarabolhatják” az életművet, és így esetleg a leglényegesebb vonások halványulnak el. A barcsi tudományos ülés írásaiból azonban végül kikeredik egy megközelítően egységes megítélés, melynek lényege, hogy a szerzők Gábor Andort elsősorban mint publicistát és mint kiváló satirikus írókat ismerik el, hangsúlyozva a satirikus szemlélet jelentőségét más műfajú írásokban is. Továbbra sem teljesen tisztázott azonban az úgynevezett „szocialista satíra” valódi eredete. Mint ahogy nem tudjuk, hol született a mi Gábor Andorunk: a valamikori (1884-es) Újnépén vagy a mai Rinyaujnépén esetleg Új-Népén vagy Rinyanépén.

Kalmár Melinda

Zrínyi-ülésszak

(Debrecen, 1987. május 21–23.)

Az MTA Irodalomtudományi Intézetének reneszánsz-kutató osztálya, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, az egyetemek régi magyar irodalomtörténeti tanszékei, a Debreceni Akadémiai Bizottság, valamint a TIT Hajdú-Bihar megyei szervezete rendezésében került sor az ülészak megrendezésére.

Május 21-én délután (a Déri Múzeumban) *Orosz István*, a KLTE rektorhelyettese elnöki megnyitója után hangzott el

R. Várkonyi Ágnes: Reformpolitika Zrínyi mozgalmaiban c. előadása.

Május 22-én délelőtt (a DAB-székházban) *Klaniczay Tibor* elnökletével a Zrínyi-könyvtár c. ülésen került sor az alábbi előadások felolvasására:

Monok István: Zrínyi Miklós, a könyvgyűjtő

Kovács Sándor Iván: „Mert szerencse vigasztal” (Vélekedések néhány Zrínyi-könyvjegyzetről)

Horváth Mária: Zrínyi műhelymunkájából (Adalékok forrásaihoz)

Hausner Gábor: Zrínyi Ádám és a Zrínyi-könyvtár

Zimányi Vera: Zrínyi Péter kincseinek leltárai

Orlovsky Géza: A Zrínyi-könyvtár sorsa

Május 22-én délután *Pirnát Antal* elnökletével, a *Zrínyi Miklós költészete* c. ülés keretében hangzottak el a következő előadások:

Szabó András: A Zrínyi-album és a törökellenes harcok irodalmi megjelenítései az 1580-as években

Szőrényi László: Panegyricus és eposz (Zrínyi és Cortesius)

Király Erzsébet: A *Szigeti veszedelem* az olasz eposzelméletek tükrében

Amedeo Di Francesco: A *Szigeti veszedelem* formulái

Mohácsi Ágnes: Számszimbólika a *Szigeti veszedelem*ben

Németh Béla: Zrínyi latin epigrammájának hátteréhez

Május 23-án délelőtt a *Zrínyi Miklós utóélete* c. ülésen, *Kovács Sándor Iván* elnökletével hangzottak el az alábbi előadások:

Bene Sándor: A Zrínyi-legenda háromszáz éve

Borián Gellért–Bene Sándor: A Forstall-kódex (Borián Gellért felolvasásában)

Bodó Éva Mária: Zrínyi Miklós kiadatlan olasz nyelvű levele XIV. Lajos francia királyhoz

Bukovszky Andrea: Londoni magyar vonatkozású kiadványok és az 1664. évi Zrínyi-életrajz

Héjjas Eszter: Magyarország 1663–64-ben, francia diplomáciai jelentések tükrében

Nemeskürty Harriet: Zrínyi fogadtatása a korabeli német irodalomban

Az ülészak befejeztével a résztvevők Álmosdra látogattak, ahol megtekintették a Kölcsey-émlék-házat.

Szemle

Könyvek a romániai magyar irodalomról (<i>Pomogáts Béla</i>)	212
Mátyás király levelei (<i>Boronkai Iván</i>)	220
Gyarmati Balassi Bálint énekei (<i>Stoll Béla</i>)	223
Tüskés Tibor: Pilinszky János alkotásai és vallomásai tükrében (<i>Rónay László</i>)	226
Könczöl Csaba: Tükörszoba (<i>Dérczy Péter</i>)	228

*

Julianus barát és Napkelet fölfedezése – Monok István: A gyöngyösi református gyülekezet lelképásztorai és tanítói, 1557–1710 – Markovits Györgyi: Magyar írók harca a cenzúra ellen (1919–1944) – Gábor Andor emlékezete (<i>Monok István, Szabó András, Szilágyi János, Kalmár Melinda</i>)	231
--	-----

Krónika

Zrínyi-ülésszak (Debrecen, 1987. május 21–23.)	236
--	-----

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900, Budapest XIII., Lehel u. 10/a., közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizethető és példányonként megvásárolható az *Akadémiai Kiadónál* (1363 Budapest, Alkotmány utca 21., tel.: 111-010) és az *Akadémiai Kiadó Stúdium* (1368 Budapest, Váci utca 22., tel.: 185-881) és *Magiszter* (1052 Budapest, Városház utca 1., tel.: 382-440) könyvesboltjaiban.

Előfizetési díj egy évre: 150 Ft

Egy szám ára: 25 Ft

Külföldön terjeszti a KULTURA Külkereskedelmi Vállalat,
H-1389 Budapest, Pf. 149.

SOMMAIRE

<i>Klaniczay, T.</i> : Hungaria et Pannonia à l'époque de la Renaissance	1
<i>Imre, M.</i> : La formation de la contemplation de soi nationale et de la publicistique politique dans un volume de sermons de l'année 1674	20
<i>Dávidházi, P.</i> : L'acclimatation d'un culte littéraire. (L'initiation au culte de Shakespeare à la fin du XVIII ^e siècle)	46
<i>Rónay, L.</i> : Le début littéraire de Sándor Márai	74

Bulletin

<i>Kathona, G.</i> : Péter Bornemisza dans la matricule de l'Université de Wittenberg	90
<i>Czibula, K.</i> : Quelques données à l'histoire de l'art théâtral aux écoles piaristes	92
<i>Sütő, J.</i> : La „réprimande” de József Katona, avocat de Pest, devant le comitat Pest	96
<i>Korompay, B.</i> : Sur le nom de Petőfi	100
<i>Sándor, L.</i> : La société économique des écrivains hongrois de Tchécoslovaquie	101

Atelier

<i>Vadász, G.</i> : Le poème de Janus Pannonius, intitulé „Abiens valere iubet sanctos reges Waradini”, reflété par les auteurs antiques	103
<i>Hopp, L.</i> : La publicistique de l’„antemurale” avant la formation des plans de Báthory contre les Turcs	110
<i>Grüll, T.</i> : Gyula Reviczky: <i>La mort de Pan</i> (1889)	121

LA SESSION ZRÍNYI (Debrecen, 21-23 mai 1987)

<i>R. Várkonyi, Á.</i> : Une politique de réforme dans le mouvement de Zrínyi	131
<i>Szőrényi, L.</i> : Panégyrique et épopée	141
<i>Di Francesco, A.</i> : Les formules du <i>Désastre de Sziget</i>	150
<i>Monok, I.</i> : Miklós Zrínyi, le bibliophile	175
<i>Kovács, S. I.</i> : „Parce que la bonne fortune me console”. (Réflexions sur quelques annotations de livre de Zrínyi)	179
<i>Hausner, G.</i> : Ádám Zrínyi et la bibliothèque de Zrínyi	185
<i>Héjjas, E.</i> : La Hongrie en 1663-64, reflétée par des rapports diplomatiques français	193
<i>Bodó, É. M.</i> : Une lettre inédite en langue italienne de Miklós Zrínyi à Louis XIV, roi de France	203
<i>Bukovszky, A.</i> : Des publications de Londres relatives à la Hongrie et la biographie de Zrínyi de l'année 1664	207

Revue

Livres sur la littérature hongroise de Roumanie (<i>Pomogáts, B.</i>)	212
Les lettres du roi Mathias 1460-1490. (<i>Boronkai, I.</i>)	220
Les chansons de Bálint Gyarmati Balassi (<i>Stoll, B.</i>)	223
Tüskés, Tibor: János Pilinszky reflété par ses oeuvres et ses confessions (<i>Rónay, L.</i>)	226
Könczöl, Csaba: Tükörszoba. (Une chambre garnie de miroirs.) (<i>Dérczy, P.</i>)	228

Chronique

